

MAAELU EDENDAMISE SIHTASUTUS **2011. aasta tegevuse eesmärgid (tegevuskava)**

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) eesmärk on Eesti maapiirkonna majandusliku arengu toetamine ettevõtlust soodustavate sihtprogrammide rakendamise kaudu.

Sihtprogrammid hõlmavad eesmärgi nimel täitmisele kuuluvat põhiülesannet, selle põhimõttelist täitmisviisi kirjeldust ning on kinnitatud MES nõukogu poolt.

Sihtprogrammide abil püüab sihtasutus suurendada ettevõtjatele ligipääsu finantsvahenditele, toetada maapiirkonna tasakaalustatud arengut, levitada maaelualast teavet, säilitada kultuuritraditsioone, toetada kutseõpet, kujundada maaelu mainet ja seeläbi parendada ettevõtluskeskkonda ning luua soodsamaid elutingimusi maal.

Tegevuskavas käsitletakse kolme sihtprogrammi raames kavandatavaid tegevusi ning riigieelarvelise raha kasutamise tegevust:

1. programm Kapitalile ligipääsu parandamine väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale;
2. programm Investorvõrgustike arendamine ja kaasamine maaettevõtluse edendamiseks;
3. programm Elu- ja ettevõtluskeskkonna toetamine;
4. MES-i tegevus riigi antavate ülesannete täitjana.

1. Programm Kapitalile ligipääsu parandamine väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale

Programmi eesmärk on sihtasutuse laenu- ja tagatismeetmete abil parandada maapiirkonna väike ja keskmise suurusega ettevõtja (VKE) võimalusi finantsvahendite kaasamisel.

2011. aastaks on programmi meetmetele oodata jätkuvat nõudluse kasvu.

Programmi rakendamiseks on 2011. aastal planeeritud:

1. laenumeetmete laenuressurss on sõltuvuses laenude tagasimaksetest. Planeeritud on laenuportfelli keskmiseks suuruseks 550 mln krooni;
2. tagatismeetmete rakendamiseks planeeritakse saada tagatistasusid 11,7 mln krooni. Sealjuures tagatisportfelli keskmine maht peaks kasvama 585 mln kroonini.

Meede 1.1 Laen krediidi- ja finantseerimisasutuse vahendusel

Meede on suunatud pigem väiksematele krediidi- ja finantseerimisasutustele, kellel võib olla probleeme kaasata oma ettevõtluslaenude tarbeks vahendeid rahvusvahelistelt finantsturgudelt, kuna pakutavad mahud on liiga suured või nad ei oma rahvusvahelisi reitinguid. Laenuressurssi tekib tagasilaekuvatest laenudest hinnanguliselt 100 mln krooni.

Meedet rakendatakse Euroopa Komisjoni abi nr N 606/2007 alusel 01.01.2008–01.01.2013.

Meetmega ei kaasne riigiabi ega vähese tähtsusega abi andmist.

Meede 1.2 Tagatis ettevõtja, mittetulundusühingu ja sihtasutuse võlakohustusele krediidi- või finantseerimisasutusele

Meede on suunatud VKE-dele (sh mittetulundusühingud ja sihtasutused).

Sihtasutuse nõukogu 20. novembri 2008 otsusega (protokoll nr 10 p 2) kinnitati Tagatiste abikava (ametliku nimetusega "Maaelu Edendamise Sihtasutuse tagatiste abikava raames tagatise saamiseks esitatavad nõuded ja tagatise taotlemise kord").

Tagatismeetme tingimused vastavad Euroopa Komisjoni teatisele EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes ning meedet rakendatakse Eestis 31. detsembrini 2013. a. Lubatud maht on 200 mln eurot.

Tagatiste abikava rakendamiseks on Eesti Vabariigi Põllumajandusministeeriumiga sõlmitud haldusleping (RTL, 11.06.2009, 46, 643) ning Euroopa Komisjoni poolt on riigiabi arvutamiseks kinnitatud vastav meetodika (Riigiabi N 48/2009–Eesti. Meetod riigiabi elemendi arvutamiseks Maaelu Edendamise Sihtasutuse garantiide andmisel).

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmine on lubatud halduslepingutes sätestatud korras.

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmine saab toimuda üksnes MES-i omatulude vähendamise arvel. Riigieelarvelisi vahendeid sellise abi andmiseks ei ole planeeritud.

Meede 1.3 Tagatis ettevõtja, mittetulundusühingu ja sihtasutuse võlakohustusele hoiu-laenuühistule

Meetme tingimused on analoogsed nagu krediidi- või finantseerimisasutusele antavatel tagatistel.

Meede 1.4 Laen mittetulundusühingule ja sihtasutusele

Meetme eesmärgiks on parandada mittetulundusühingute ja sihtasutuste finantseerimisvõimalusi.

Mittetulundusühinguid (MTÜ) ja sihtasutusi käsitletakse kui VKE-d ja neile rakenduvad Euroopa Komisjoni määrused.

Tegevuseks Euroopa Komisjonilt luba puudub. Tegevused, mida ei pea seostama konkurentsi moonutavate tehingutega, on määratud Põllumajandusministeeriumi kirjaga, mis võimaldab anda laenu Leader gruppidele tegevuskulude katteks.

2. Programm Investorvõrgustike arendamine ja kaasamine maettevõtluse edendamiseks

Programmi eesmärkideks on arendada uusi või arengu algfaasis toimivaid finantseerimisasutusi ning kaasata finantsturgudelt tavaliselt suurtele ja tuntud ettevõtetele orienteeritud laenu ja riskikapitali ka VKE-dele. Mõlema eesmärgi saavutamiseks rakendab sihtasutus erinevaid meetmeid ning tegevusi alates sihtasutuse finantsinstrumentide pakkumisega lõpetades osalemisega finantsüsteemide ülesehitamisel.

Programmi rakendamiseks 2011. aastal otseselt vahendeid ei planeerita, kuna läbirääkimised meetme kinnitamiseks ja vahendite leidmiseks alles käivad. Programmi erinevaid meetmeid on võimalik teostada peale Rahandusministeeriumilt, Põllumajandusministeeriumilt ja Euroopa Komisjonilt nõusoleku saamist.

Kõige kaugemale on jõutud läkirääkimisel Põllumajandusministeeriumiga kalanduse finantskorraldusvahendi rakendamiseks läbi sihtasutuse (täpsem selgitus punktis 4.3).

Meede 2.1 Laen hoiu-laenuühistute tegevuse arendamiseks

On meetme 1.1 Laen krediidi- ja finantseerimisasutuse vahendusel eriliike, kuna laenu saajad krediidasutustest ei ole ettevõtjad vaid finantseerimisasutused ehk hoiu-laenuühistud.

Hoiu-laenuühistud (HLÜ) on üks finantseerimisasutuse eriliike. Tegemist on ühistulise vormiga, kus vahendeid kaasatakse oma liikmetelt ja laenatakse oma liikmetele. Meede aitab kaasa investorvõrgustike arendamisele ehk võimaldab arendada süsteemi, mille kaudu kaasatakse liikmete vabu vahendeid kohalike ettevõtjate laenutarbeks. Samuti aitab meede kaasa kapitali ligipääsu parandamisele VKE-dele, kes on kohaliku hoiu-laenuühistu liikmed. Meede on otseselt seotud maapiirkondade ettevõtlusaktiivsuse edendamisega.

Meede 2.2 Tagatis ettevõtjate rahastamiseks emiteeritud võlakirjade ostjatele

Meede on põhiliselt suunatud Eesti riigi eelarvestrateegias kirjeldatud olukorrale, kus turult ei ole kättesaadavad uute ideede realiseerimiseks ja kiire kasvu finantseerimiseks vajalikud finantsvahendid tegutsevatele ettevõtetele. Eelkõige on meede suunatud töötleva tööstuse ja taastuvat energiat tootvatele ettevõtetele, kes on määratletavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatena.

Meetmele 2011. aastal olulist nõudlust emitentide poolt ei prognoosita, kuna tegevus on otseselt seotud võlakirjaturu aktiivsusega.

3. Programm Elu- ja ettevõtluskeskkonna toetamine

Programmi eesmärk on tagada ettevõtjatele kvaliteetne nõuanne ja kvalifitseeritud tööjõud, parandada maapiirkonnas püsivalt elavate inimeste elukeskkonda ja kujundada maaelu mainet.

Meetmete 3.1 ja 3.3 rakendamiseks on 2011. aastal ettenähtud 0,3 mln krooni, meedet 3.2 makstakse riigieelarvest tulevatest vahenditest summas kuni 2 mln krooni.

Meede 3.1 Maapiirkonna parimate ettevõtjate tunnustamine

Meetme raames tunnustatakse parimaid ettevõtjaid. Tunnustamise aluseks on sihtasutuse nõukogu kinnitatud korrad: Maaelu Edendamise Sihtasutus aunimetuse parim lihavedajakasvataja andmise kord ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse aunimetuse parim piimakarjakasvataja andmise kord.

Meede 3.2 Toetus kutseõppeasutuste maamajanduslike erialade õpilastele

Haritud tööjõu tagamiseks maapiirkonnas on oluline toetada ka kutseõpet. Meetme raames makstakse kutsekoolide maamajanduserialade õpilastele õppetoetust ning kavandatakse tegevusi valdkonna arendamiseks. Aastani 2010 maksis õppetoetuse MES omavahenditest, alates 2011. aastast maksab MES õppetoetust riigieelarvest tulevatest vahenditest (täpsemalt selgitus punktis 4.1).

Meede 3.3 Aktiivsete ja tegusate inimeste tunnustamine

Meetme raames tunnustatakse aktiivseid ning tegusaid inimesi, kes on andnud panuse maaelu maine kujundamisele. Tunnustamise aluseks on nõukogu kinnitatud korrad: Maaelu Edendamise Sihtasutuse parima maamajanduseriala õpetaja aunimetuse andmise kord ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse parima maamajanduseriala õpilase aunimetuse andmise kord.

4. MES tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

MES vahendab vajadusel riigieelarve, erinevate fondide jms raha regionaalsetel ja maaelu edendavatel eesmärkidel ning osaleb riigi korraldatavatel hangetel. Sihtasutuse tegevus riigi ülesannete täitmisel aitab kaasa majanduse arengule ja sõltub sellest, millist tegevust peab oluliseks asutajaõiguste teostaja ja nõukogu.

4.1 Toetus kutseõppeasutuste maamajanduslike erialade õpilastele (meede 3.2)

Alates 2011 aastast maksab MES õppetoetust riigieelarvest tulevatest vahenditest. Õppetoetuse maksmise aluseks on sihtasutuse nõukogu kinnitatud kutseõppeasutuste maamajanduslike erialade õpilastele toetuse andmise kord ja Põllumajandusministeeriumiga sõlmitav haldusleping.

4.2 Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteem

Jätkuvaks tegevuseks järgnevatel aastatel on Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteemi arendamine ja selle süsteemi juhtimine (haldusleping nr 3.4-23/8 Põllumajandusministeeriumiga).

Koostatav nõuandesüsteemi arengumudel aastateks 2011-2020 näeb ette üleestilist konsulente ja nõuandekeskuseid ühendava nõuandorganisatsiooni loomist. Loodav organisatsioon on territoriaalselt terviklik ning arvestab regioonide eripära.

Vahendite mahud sõltuvad riigi 2011. aasta eelarveseaduse vastuvõtmisest. Riigieelarve seaduse eelnõu järgi on eraldisteks kavandatud 8 557 000 krooni (546 892 eurot), millest 6 100 000 krooni (389 861 eurot) on põllumajandusnõuande toimimise tagamiseks, eesmärgiga vähendada nõuandetegevuse killustatust ja efektiivsemalt ühildada tänast

nõuandesüsteemi ning sihtasutuse kogemust majanduslase nõuande valdkonnas laenu ja tagatiste menetlemisel. Riigi- ja teadusinfo levitamiseks teabekeskuste kaudu on 2 457 000 krooni (157 031 eurot), see sisaldab klientidele vajaliku info ja kontaktide leidmist, sobivate toetuste kordade ja seda puudutavate õigusaktide selgitamist ning ettepanekute vahendamist ministeeriumide, riigiasutuste ja tootjaorganisatsioonidega.

Alates 2010 aastast osaleb MES rahvusvahelises Läänemere äärsete riikide koostööprojekti Baltic Deal, mille eesmärk on lisaks kaasaegsete teadustulemuste vahendamisele ka vähendada põllumajanduslikust tegevusest tulenevaid negatiivseid mõjusid keskkonnale nii, et konkurentsivõime ja tootmismahud ei kannataks.

4.3 Kalanduse finantskorraldusvahend

Kalandusturu seaduse muutmine 2011. aastal võib tuua sihtasutusele kaasa kohustuse pidama arvet kalanduse finantskorraldusvahendi vabade vahendite ja väljastatud laenu üle. Kuna vahendite mahud ja tingimused ei ole hetkel otsustatud ei arvestata tegevust 2011. aasta eelarve planeerimisel.

Väljavõte plaanitavast Kalandusturu seaduse muudatusest:

§ 2. Paragrahvi 19² täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

“(3) Komisjoni määruse (EÜ) nr 498/2007, millega kehtestatakse Euroopa Kalandusfondi käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 1198/2006 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 120, 10.5.2007, lk 1–80), artiklis 34 nimetatud finantskorraldusvahendi rakendamiseks võib Põllumajandusministeerium sõlmida halduslepingu Maaelu Edendamise Sihtasutusega. Halduslepingus lepib kokku komisjoni määruse (EÜ) nr 498/2007 VI peatükis nimetatud küsimustes, et tagada finantskorraldusvahendi nõuetekohane rakendamine.”

Kalanduse finantskorraldusvahend (laenufond): Põllumajandusministeeriumil on plaanis 2011. aastal rakendada tagasimakstavat toetusmeedet, mille sisuks on Euroopa Kalandusfondi vahenditest laenufondi loomine. Laenu on suunatud vesiviljelusega tegelevatele ettevõtetele. Maaelu Edendamise Sihtasutus oleks huvitatud laenufondi haldamisest, mis tooks sihtasutusele lisatulu haldustasude näol. Hetkel teadaoleva informatsiooni kohaselt sõlmitakse haldusleping Põllumajandusministeeriumi ja sihtasutuse vahel, milles lepib kokku laenufondi tegevusprintsipiid ja haldustasud.

Sihtasutuse ülesandeks jääks laenu väljastamise vormistamine, haldamine ja monitooring. Samuti igaaastane laenuportfelli audit ning hinnangu andmine portfelli väärtusele ja kvaliteedile. Laenudest tulenevad hüved ja riskid ei ole seotud sihtasutuse eelarvetega.